

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

УДК 378-057.4

DOI 10.31494/2412-9208-2022-1-3-215-224

INNOVATIVE IMPLEMENTATIONS, IN READING PROFESSIONAL DISCIPLINES OF TECHNICAL AND LEGAL DIRECTION, AS A NECESSITY OF MODERNITY AND MANIFESTATION OF TEACHERS' CREATIVITY

ІННОВАЦІЙНІ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИ ЧИТАННІ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН ТЕХНІЧНОГО ТА ПРАВОВОГО СПРЯМУВАННЯ ЯК НЕОБХІДНІСТЬ СУЧАСНОСТІ ТА ПРОЯВ ТВОРЧОСТІ ВИКЛАДАЧІВ

Victoria AKMEN,

Candidate of Technical Sciences,
Associate Professor

victoriaakmen@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-5938-6161>

Вікторія АКМЕН,

кандидат технічних наук, доцент

Svitlana SOROKINA,

Candidate of Technical Sciences,
Associate Professor

sorokinasvetlana0508@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-2137-5077>

Світлана СОРОКІНА,

кандидат технічних наук, доцент

State Biotechnological University,

✉ 44, Alchevsky street, Kharkiv,
61002, Ukraine

Valentyna SOROKINA,

teacher-methodologist

sorokina5872@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-4131-8472>

*Державний біологічний
університет,*

✉ вул. Алчевських, 44, м. Харків,
61002, Україна

Валентина СОРОКІНА,

викладач-методист

V.I. Vernadsky Kharkiv State

*Professional and Pedagogical
Applied College,*

✉ 24, Heroes of Kharkiv avenue,
Kharkiv, 61000, Ukraine

Харківський державний

*професійно-педагогічний фаховий
коледж ім. В. І. Вернадського,*

✉ просп. Героїв Харкова, 24
м. Харків, 61000, Україна

Original manuscript received: October 27, 2022

Revised manuscript accepted: November 17, 2022

ABSTRACT

Due to the lack of mechanisms that ensure the appropriateness of the implementation of educational programs, in accordance with the current goals and objectives of training, many teachers faced the problem of «educational deadlock». And only with a sufficient level of creativity it is possible to move to a systematic introduction of innovations in education and provide opportunities to effectively solve fundamentally new problems.

The article is devoted to the consideration of issues that require the discovery and development of personal creative potential of a person, including teachers, as well as methods of solving urgent problems related to the need to initiate personal development and implementation of innovative ideas in practice, when conducting all types of classes, according to curricula. It is shown that the need for innovative implementations increases the requirements for teachers and leads to the need to increase creative and mental activity in order to be able to create fundamentally new ideas, think constructively, quickly find the necessary information, and make appropriate decisions.

The dynamic and static levels of methodological analysis were used in the research. The authors consider the creative achievements and problems that teachers solve by introducing a competency-based approach to the formation of the content of modern higher education in the training of competent specialists at the Department of Trade, Hotel and Restaurant and Customs. Based on experience, it is shown that this is especially important when teaching professional disciplines, including customs disciplines.

A list of factors important for graduating departments that make it impossible to improve the quality of higher education without the use of innovative innovations in the educational process has been researched and formed. It is confirmed that the main engine of innovative initiatives is the flow of information technology training based on modern computer technologies. The directions of application of software systems that help students quickly find data and fill in a number of customs documents, help in finding the regulatory framework, in solving quality issues, etc. are shown.

The high level of cognitive activity of students during consultations with the use of computer services BigBlueButton, Google, Moodle platform, as well as «Online conferences» on the platforms Meet, Zoom was proved. At the same time, it was noted that an important factor is the possibility of demonstrating by the student, the solution of a professional task on a computer, by transmitting the image from the monitor screen, instead of the image from the webcam. It is shown that the essence of the problem of slow innovation processes in some higher education institutions is contained in the separation of the teacher from the production sphere, which leads to professional limitations and makes it impossible to form the empirical nature of the teaching process. This is especially true for the disciplines of professional direction and applied nature.

Thus, the possibilities of full application of innovation for quality training of specialists depend primarily on the teachers themselves, who have to activate their creative potential, raise awareness and practical professional training in order to be able to bring the realities of students' education as close as possible to future professional activities in specialized enterprises.

Key words: *innovative implementation, creative potential, teacher, student, software services, professional tasks.*

Вступ. На сучасному рівні розвитку цивілізації особливу роль відіграє інноваційний потенціал суспільства. Університети є тією ланкою підготовки та виховання спеціалістів, де вплив науково-технічного прогресу та інформаційного буму відчутний першочергово. Саме система вищої освіти має продукувати і зосереджувати всі новітні ідеї, розробки і досягнення. Тому ще у 2000 році МОН України приймає рішення про необхідність запровадження освітніх інновацій у системі освіти України на всеукраїнському рівні [5].

Говорячи про мету інноваційної освіти, можна визначити як основне – це збереження і розвиток особистісного творчого потенціалу людини. Для цього, насамперед, необхідно зробити так, щоб у студента був необмежений доступ до інформації. Аналіз потоку інформації сприяє гармонійному розвитку логіки мислення, заснованому на поєднанні внутрішньої свободи

особистості і її соціальної відповідальності, а також терпимості до інших суджень. Ці характеристики особистості сьогодні включені до основних цінностей земної цивілізації, декларованих у документах ООН, і їх необхідно враховувати при введенні будь-яких змін і інновацій, оскільки Україна є членом світової економічної та освітньої спільноти [6].

Однак, крім зазначених вимог ООН, однією з проблем повноцінного впровадження інновацій при домінуванні компетентнісного підходу в змісті сучасної вищої освіти є відсутність механізмів, що забезпечують адекватність реалізованих освітніх програм поточним цілям і завданням підготовки фахівців. Інтенсивний розвиток та модернізація інноваційних процесів у сучасних умовах принципово змінюють відношення до можливостей управління такими процесами, оскільки наявна їх стихійність гальмує результативність практичної підготовки [8 : 33-34].

Повноцінний і ефективний розвиток педагогічних інновацій можливий лише за умови їх теоретико-методологічного обґрунтування, оскільки на суто емпіричній основі виникає лише прожектерство, тобто нереальні для практичного втілення пропозиції. Однак, дотепер не розроблені ефективні методи надання, вивчення й оцінки інноваційних процесів, які б дозволили їх регулювати, підвищуючи практичну користь і цілеспрямованість. Виходячи з цього, для кожного освітнього закладу, факультету, викладача актуальним завданням є власна розробка і впровадження інноваційних ідей у практику ведення дисциплін та підготовки фахових тренінгів. Тобто вимоги до викладачів підвищуються, і затребуваними є фахівці, які здатні системно й конструктивно мислити, швидко знаходити потрібну інформацію, приймати адекватні рішення, створювати принципово нові ідеї в процесі викладання дисциплін. Це дасть можливість вийти із «освітнього тупика» та перейти до системи випереджаючої освіти, що забезпечує фахівцеві можливості ефективно вирішувати принципово нові завдання.

Метою роботи було проаналізувати інноваційні творчі впровадження, які є традиційними і застосовуються при читанні фахових дисциплін для товарознавців у митній справі, та визначити необхідність урахування нових проблем для підвищення якості підготовки сучасних фахівців.

Методи та методики дослідження. Методологія наукових досліджень основана на принципах системності, розвитку, єдності теорії і практики. У роботі використовували динамічний і статичний рівні методологічного аналізу, а також проблемно-пошуковий, аналітико-синтетичний та критичний рівні наукового пошуку щодо виявлення та усвідомлення інформації про наявні застосування в галузі [2 : 10-12].

Методики дослідження обирали, засновуючись на тому, щоб на основі відповідних принципів (вимог, умов, обмежень, приписів тощо) забезпечити успішне розв'язання визначених мети і завдань наукового дослідження, практичних проблем. При визначенні загальних підходів до наукового дослідження використовували загальнофілософські, загальнонаукові (принцип спостережуваності), спеціально-наукові, дисциплінарні та міждисциплінарні методи дослідження.

Процес накопичення фактів відбувався при застосуванні емпіричного рівня досліджень; характеристику, обробку та обґрунтування отриманих результатів проводили за допомогою теоретичного рівня досліджень [4 : 30-41].

Результати та дискусії. Як відомо, основні напрями інноваційної діяльності визначають вибір її компонентів. Тому одним із характерних для застосування в університетах є Інтернет-технології, телекомунікаційні засоби, месенджери, спеціальні програми, дозволені до скачування, а також куплені програми тощо. За допомогою таких упроваджень у ЗВО відбуваються зміни різного плану: мета й зміст навчальних планів наближуються до євростандартів, форми й методи навчання стають більш різносторонніми, оскільки охоплюють сучасні розробки, а відповідно є цікавими для перегляду. Але, важливим, при цьому, є те, щоб кожен студент проявляв захопленість до отримання інформації, що надається викладачем. Тільки у цьому випадку, можемо говорити про якісні показники застосованих технологій навчання.

Засновуючись на проведених дослідженнях та думках колег, сформовано певний перелік чинників, які зумовлюють неможливість підняття якості вищої освіти без застосування інноваційних упроваджень в освітній процес, що особливо стосується випускових кафедр [1; 3]: стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій у світовому інтернет-просторі, які мають бути фундаментом і основою реалізації дистанційного навчання; підвищення інтенсивності праці та зріст конкурентної боротьби на ринку праці; незадоволення роботодавців, з одного боку, та викладачами, з іншого, і прагненням студентів до поєднання трудової діяльності та навчання; виїзд студентів для роботи за кордоном; активність студентів щодо запровадження та ведення власного бізнесу; недостатність розвинення, в університетах відділу дистанційної освіти на ринку освітніх послуг; зростання кількості та популярності інтернет-порталів, що пропонують заняття на безкоштовних он-лайн курсах від українських он-лайн платформ (Prometheus, Edera, ВUOnline, Coursera Wisecow тощо).

Традиційно головною метою розвитку інновацій у системі вищої освіти як державної інституції в Україні слід визначити впровадження нових форм навчання студентів та успішне використання систем інтернет ресурсів, основою використання яких є потік інформаційних технологій навчання на базі сучасних комп'ютерних розробок. Саме цей напрямок переважає у технології навчання більшості ЗВО.

Дійсно, завдяки використанню новітніх комп'ютерних технологій в освітньому процесі може бути реалізована низка цікавих інноваційних нововведень. Будь-які інновації є результатом тривалих системних наукових пошуків викладачів, аналізу та узагальнення накопиченого ними педагогічного досвіду. Нововведення є стрижнем інноваційних процесів з упровадження досягнень науки в практику; вивчення, узагальнення і поширення передового вітчизняного та іноземного педагогічного досвіду.

Розглянемо деякі деталі складових інноваційних упроваджень при викладанні дисциплін, пов'язаних із майбутньою фаховою діяльністю митного працівника. Головним завданням фахівця цієї спеціальності є здатність правильно класифікувати товар, визначити його код за УКТ ЗЕД,

встановлювати види та порядок нарахування митних платежів, здійснити пошук оптимального митного режиму, порядку і шляхів переміщення вантажів через митницю з мінімальними часовими і фінансовими витратами. Для цього спеціалісту необхідно знати правову базу, вміти правильно обирати вид контракту, безпомилково і своєчасно заповнювати необхідні митні документи; володіти основами класифікації продовольчих і непродовольчих товарів, основами експертної оцінки якості товару та попередження можливих ризиків при проведенні зовнішньоекономічних операцій.

Уже не один рік практичний досвід показує, що під час викладання дисциплін особливо прийнятною для студентів є інформація, яка не є «монотонним задиктовуванням», а рівномірно розмежується візуальним супроводженням. Так, наприклад, при викладанні дисциплін, де вивчаються класифікаційні характеристики та якісні показники товарів, візуальне супроводження спрямоване на приклади товарів відповідно до класифікаційних ознак, на процес якісної підготовки сировини та етапи формування якості під час виробництва.

При вивченні дисциплін «Митна справа», «Товарна номенклатура зовнішньо-економічної діяльності», «Митні збори та тарифи» важливим чинником є використання законодавчих систем та баз даних. Тому підключається демонстрація законодавчої бази, програм із заповнення митних документів. При цьому можна застосовувати комп'ютерно-правову систему «Ліга: Закон», інформаційно-аналітичну систему із законодавства України, інформаційно-довідкову систему типу «Юрист-Плюс», автоматизований фонд стандартів підприємства «Леонорм-фонд» за наявності дозволу. Пошук документів здійснюється за відомими даними: датою видання, реєстраційним номером, списком розділів, за яким можна обрати те відомство, що цікавить. Ці бази даних містять Митний кодекс, ставки митних зборів, довідники й та ін. Система пошуку документів зручна, що надає змогу оперативно знаходити потрібний законодавчий акт та іншу інформацію. Відкривши текст документа в окремому вікні, його можна друкувати, редагувати, копіювати в зовнішній редактор. Якщо цей етап інформації подавати звичайним методом, тобто начитувати текст лекції, то «суха» теорія притомлює увагу і призводить до механічного конспектування матеріалу. При розмежуванні текстового подання матеріалу короткими візуальними відеослічками зацікавленість сприйняття інформації збільшується на 20...30%.

При проведенні практичних занять для теоретичної допомоги студентам уже багато років викладачі застосовують методичну розробку, де роз'яснено порядок роботи з програмним комплексом QD Professional. За допомогою програми відбувається пошук коду товару в системі української класифікації товарів ЗЕД, ставки мита та товар, заповнення низки митних документів – ВМД (вантажно-митної декларації), ДМВ (декларації митної вартості) тощо.

Викладачі, які добре оволоділи програмними ресурсами, на своїх заняттях пропонують студентам вирішувати спеціальні задачі, які ставляться в мережних проєктах – дослідницьких, аналітичних, пошукових та ін. Такі дослідження проводяться при опануванні тієї чи іншої дисципліни. У цьому випадку комп'ютерні програми використовуються в основному для вирішення алгоритмів завдань, поставлених викладачами за своєю дисципліною.

Однак використання чужих програм потребує пристосування до відповідних методик, думок, призводить до залежності від їх принципів і порядку викладання та матеріального забезпечення дисципліни. Це особливо стосується тих освітніх компонентів, де обов'язковою складовою освітнього процесу є проведення досліджень різних видів товарів з поальшим обчисленням отриманих результатів та обґрунтуванням зміни їх якості, залежно від фізико-механічних характеристик, що і поставило за мету пошук рішення проблеми оптимізації процесу обчислення протягом проведення занять з дисципліни «Товарознавство».

Так, наприклад, при вивченні дисципліни студенти засвоюють споживчі властивості штучних шкір, на які значним чином впливає щільність матеріалу, що залежить від кількості пор, їх розподілу, радіусу тощо і може бути ефективно визначена таким показником, котрий однозначно має характеризувати ступінь однорідності матеріалу, – диференціальна пористість. Для аналізу і характеристики розподілу пор студентам необхідно скористатися коефіцієнтом варіації (V), який характеризує коливання площі фільтруючих пор, яка пропорційна їх кількості. Однак, для визначення показника студенту необхідно не тільки зробити дослідні замірювання на приладі, а й провести низку громіздких обчислень: вирахувати одержану експериментальну залежність розподілу від їх радіусу, площі фільтруючих пор, знайти суму всіх фільтруючих пор, диференціальну функцію розподілу пор за радіусами; знайти коефіцієнт варіації розподілу пор та порівняти отримані результати для різних шкір між собою. Тому, виходячи з необхідності вдосконалення методики викладання цієї дисципліни та облаштування програмним забезпеченням процесу обробки й усереднення результатів досліджень, на занятті з визначення диференціальної пористості шкір введено розроблено та запропоновано програму, що дозволяє мобілізувати сили студентів і розширити межі опанованого на занятті матеріалу за рахунок введення швидкого підрахунку результатів дослідження.

Введенню цієї розробки в процес викладання занять спонукала насичена сучасна програма, яка не дає студентам гаяти час на проведення звичайних математичних підрахунків за допомогою калькуляторів, а спрямовувати основну увагу на проведення поглиблених досліджень. До того ж, запроваджена розробка дає можливість залишати час на проведення дискусії, обговорення і захист отриманих результатів, визначення кола невіршених питань, які студенти мають опанувати самостійно.

При цьому помічено наступне – студенти підвищують свою загальну інтелектуальну обізнаність і мотивують потенціал до подальшого сприйняття інформації на якісно новому рівні, при якому вони самі зацікавлені в пізнаванні подальшого матеріалу з дисципліни.

Спостереження й аналіз показують, що високий рівень віддачі у пізнавальній діяльності студентів дають консультації з використанням комп'ютерної програми Skype, сервісів BigBlueButton, Googlemeet, платформи Moodle. Ефективною формою роботи є «Конференція» чи «Онлайн конференція» на платформах Meet, Zoom. Цей засіб спільної роботи викладача та студентів полегшує засвоєння матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання, та

виконання індивідуальних завдань. До того ж сервіси дають змогу студентам представити завдання за допомогою відповідних опцій (вибору правильного судження, постановка запитання відповідно до фрагменту співбесіди тощо).

Використання конференц-зв'язку під час при проведення консультацій є важливою часткою інноваційних введень, обумовлених специфічністю дисципліни. Так, оскільки переважна більшість роботи із заповнення митної документації, пошуку оптимальних логістичних рішень по обранню митного режиму та митної ставки відбувається в електронному форматі, важливим є показ практичної частини роботи на комп'ютері. Для цього дуже корисною замість зображення з веб-камери передавати це з екрану монітора. Ефективність такої функції проявляється при поясненні студентам алгоритму та правил заповнення митних, комерційних, товаросупровідних документів, необхідних для переміщення товару через митний кордон України; при складанні схем забезпечення транспортом та логістичного транспортного переміщення товарів; створенні ефективних товарних ланцюгів; при складанні профілів ризику у сфері ЗЕД.

Є незначний досвід використання вправи «Веб-серфінг» (за О. Дубініною, Т. Бурлаєнко). Студенти швидко засвоюють та використовують багаторазовий перехід за посиланням з одних веб-сторінок інтернет-сайтів на інші і супроводжують роботу посиланнями на Інтернет-сторінки та копіями вікон. При цьому відбувається одночасний огляд багатьох інформаційних джерел і швидше розкривається зміст питань, які поставлені в завданні з пошуку. Таким чином вдається полегшити роботу студентів із зовнішньоекономічними договорами, митною документацією, періодичними виданнями, законодавчими актами.

Зазначені впровадження є найбільш традиційними і міцно увійшли в практику викладання. Однак, як зазначалося нами та колегами [6; 7 : 281-282], без радикальних змін у системі вищої освіти, що торкаються її відповідності ринку праці, підвищення професійного рівня неможливо забезпечити інноваційний розвиток і конкурентоспроможність країни. І це є достатньо важливим, оскільки швидкий розвиток науки і техніки забезпечує наповнення процесу виробництва товарів новими розробками. Ці товари швидко стають об'єктами ЗЕД, що, у свою чергу, сприяє зміні рівнів класифікації відповідно до коду товару за Митним Тарифом України і впливає на увесь процес митного оформлення. Він іде надзвичайно швидко: застосовують нові технології синтезу полімерів, гальванопластики, обробки металів, отримання та обробки керамічних мас; розробляють новітні рецептури продуктів, засновані на застосуванні нанотехнологій тощо. Відповідні зміни відбуваються і в Законодавчій базі, яка регулює процеси у ЗЕД.

Однак не всі досягнення, які навіть вже впроваджені на виробництві, одразу доходять до викладачів ЗВО і використовуються під час викладання відповідних дисциплін, проведенні наукової роботи зі студентами. Інноваційні процеси у більшості ЗВО просуваються досить повільно, це – необхідність постійного підвищення кваліфікації викладачів, особливо тих, які читають дисципліни професійного циклу. Відставання змісту та якості освіти від потреб ринку праці, тенденцій світового економічного розвитку призводить до зростання безробіття і відвертої незадоволеності вітчизняних роботодавців.

Подальший відрив викладача від виробничої сфери веде до унеможливлення розвитку творчого потенціалу, оригінальності мислення і формування емпіричного характеру процесу викладання, що особливо стосується дисциплін фахового характеру та прикладного характеру – товарознавство, експертиза товарів, митне регулювання, митна справа, митні збори та тарифи та ін.

Тобто, для досягнення викладачами високого рівня професіоналізму та готовності до новаторства і нововведень необхідно встановлювати тісний взаємозв'язок як між ЗВО, так і з профільними підприємствами. Викладачі випускових кафедр, що готують експертів з митної справи, спеціалістів з якості, управлінців і знавців торговельно-підприємницької діяльності, повинні мати певний практичний досвід, починаючи від закупівельної діяльності сировинних компонентів, перевірки їх якості перед поставкою у виробництво і закінчуючи процесом реалізації готового продукту на вітчизняному ринку або оформлення на митниці як об'єкта ЗЕД. Незнання викладачем сфери практичного застосування знань породжує несталість рівня підготовки студентів, сприяє випуску фахівців, «відірваних від сучасних реалій виробництва і бізнесу», що знижує рівень затребуваності наших фахівців на ринку праці. Уважаємо, що практичний досвід викладача є першочерговою необхідністю при реалізації принципів компетентного підходу до формування змісту вищої освіти.

Висновки. Таким чином, розгляд проблеми інноваційних управджень при читанні фахових дисциплін для товарознавців у митній справі показав, що сьогодні процес якісної підготовки фахівців має бути максимально наближеним до реальної професійної діяльності агентів з митного оформлення товарів, зокрема слід продовжувати обладнання аудиторій сучасним програмним забезпеченням, яким у повсякденній роботі користуються фахівці ринку митних послуг; продовжувати активно застосовувати в освітньому процесі елементи дистанційного навчання, які дають змогу студентам оперативного отримувати консультації провідних викладачів. Поряд з цим для повноцінного застосування інновацій слід активізувати процес практичної підготовки не тільки студентів, а й викладачів, що може відбуватись шляхом відкриття філії випускової кафедри на підприємстві. Це стане безцінним джерелом інформації для реалізації діяльнісного практико-орієнтованого підходу в навчанні та подальшого вдосконалення педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців. Лише орієнтація на високі значення критеріїв якості підготовки фахівців дозволить готувати компетентних та конкурентоздатних фахівців з вищою освітою.

Література

1. Акмен В. О., Сорокіна С. В., Головка М. П. Сучасна парадигма вищої освіти і потреби ринку праці у фахівців з товарознавства та експертизи в митній справі. *Модернізація вищої освіти та проблеми управління якістю підготовки фахівців. Організація системи взаємодії «Вища освіта – ринок праці»* : матеріали XV Міжнародної наук.-метод. конф., 28 вересня 2018 р. Харків : ХДУХТ, 2018. С. XV–XX.
2. Бурау Н. І., Антонюк В. С., Півторак Д. О. Методологія наукових досліджень у галузі: практикум. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 58 с. URL : https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/45871/1/Metod_doslid.pdf (дата звернення 20.10.2022).
3. Гавриляк І. С. Ідеї становлення освітніх інновацій в сучасні Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 3.1 (55.1). С. 23–26.

4. Добронравова І. С., Руденко О. В., Сидоренко Л. І. *Методологія та організація наукових досліджень*. Київ : ВПЦ Київський університет, 2018. 607 с.

5. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності : Наказ Міністерства освіти і науки України від 7 листоп. 2000 № 522. Поточна редакція: 04.06.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00> (дата звернення 20.10.2022).

6. Сорокіна С. В., Акмен В. О., Сорокіна В. П. *Формування інноваційних методів навчання із застосуванням комп'ютерних технологій. Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXII Каришинські читання)* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 21-22 трав. 2015 р. Полтава, 2015. С. 193–194.

7. Ставерська Т. О., Чернуха Т. С. *Причини й наслідки конфронтації між універсальними та специфічними знаннями випускників ЗВО. Модернізація вищої освіти та проблеми управління якістю підготовки фахівців* : матеріали III міжнар. наук.-метод. конф., 27 травня 2021 р. Харків : ХДУХТ, 2021. С. 281–283.

8. Харківський В. С. *Розвиток правової компетентності фахівців медичної галузі у післядипломній освіті* : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Українська інженерно-педагогічна академія. Харків, 2019.

References

1. Akmen, V. O., Sorokina, S. V., & Holovko, M. P. (2018). *Suchasna paradyhma vyshchoi osvity i potreby rynku pratsi u fakhivtsiakh z tovaroznavstva ta ekspertyzy v mytnii spravi* [Modern paradigm of higher education and labor market needs in specialists in commodity science and expertise in customs]. *Modernizatsiia vyshchoi osvity ta problemy upravlinnia yakistiu pidhotovkyfakhivtsiv*. Orhanizatsiia systemy vzaiemodii «Vyshcha osvita – rynek pratsi» : materialy XV Mizhnarodnoi nauk.-metod. konf., 28 veresnia 2018r. – Modernization of higher education and problems of quality management of training. Organization of the system of interaction «Higher education-labor market» : materials of the XV International scientific-methodical conference. September 28. Kharkiv State University of Food Technology and Trade, XV-XX [in Ukrainian].

2. Burau, N. I., Antoniuk, V. S., & Pivtorak, D. O. (2021). *Metodolohiia naukovykh doslidzhen u haluzi : praktykum* [Methodology of scientific research in the field: a practical workshop]. Kyiv : KPI im. Ihoria Sikorskoho. URL : https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/45871/1/Metod_doslid.pdf. [in Ukrainian].

3. Havryliak, I. S. (2018). *Idei stanovlennia osvitnikh innovatsii v suchasni Ukraini* [Ideas of formation of educational innovations in modern Ukraine]. *Molodyi vchenyi – Young scientist*, № 3.1 (55.1), 23–26 [in Ukrainian].

4. Dobronravova, I. S., Rudenko, O. V., Sydorenko, L. I. (2018). *Metodolohiia ta orhanizatsiia naukovykh doslidzhen* [Methodology and organization of scientific research]. Kyiv : VPTs «Kyivskiy universytet» [in Ukrainian].

5. *Polozhennia pro poriadok zdiisnennia innovatsiinoi osvitnoi diialnosti* (2000). [Regulations on the procedure for innovative educational activities]. № 522. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00> [in Ukrainian].

6. Sorokina, S. V., Akmen, V. O., & Sorokina, V. P. (2015). *Formuvannia innovatsiinykh metodiv navchannia iz zastosuvanniam kompiuternykh tekhnolohii* [Formation of innovative teaching methods with the use of computer technologies]. *Metodyka navchannia pryrodnychyykh dystsyplin u serednii ta vyshchi shkoli, (XXII Karyshynski chytannia)* – Methods of teaching natural disciplines in secondary and higher school, (XXII Karyshyn readings). Poltava, 193–194 [in Ukrainian].

7. Stavetska, T. O., Chernukha, T. S. (2021). *Prychyny y naslidky konfrontatsii mizh universalnyimi ta spetsyfichnyimi znanniamy vypusknnykiv ZVO* [Reasons and consequences of confrontation between universal and specific knowledge of university graduates]. *Modernizatsiia vyshchoi osvity ta problemy upravlinnia yakistiu pidhotovky fakhivtsiv* : materialy III mizhnar. nauk.-metod. konf., 27 travnia 2021 r. – Modernization of higher education and problems of quality

management of specialists training: materials of the III International scientific-methodical conference May 27. Kharkiv State University of Food Technology and Trade, 281–283 [in Ukrainian].

8. Kharkivskiy, V. S. (2019). *Rozvytok pravovoi kompetentnosti fakhivtsiv medychnoi haluzi u pisliadyplomnii osviti* : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 [Development of legal competence of medical specialists in postgraduate education : dis. ... cand of pedagog. scien. 13.00.04] / Ukrainska inzhenerno-pedahohichna akademiia. Kharkiv. [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У зв'язку з недостійністю механізмів, що забезпечують адекватність реалізації освітніх програм відповідно до поточних цілей і завдань підготовки фахівців, багато викладачів стали перед проблемою «освітнього тулика». І тільки при достатньому рівні творчого підходу можна перейти до систематизованого впровадження інновацій в освіті і забезпечити можливості ефективно вирішувати принципово нові завдання.

Стаття присвячена розгляду питань, що потребують розкриття і розвитку особистісного творчого потенціалу людини, у тому числі викладачів, а також методам вирішення актуальних завдань, пов'язаних з необхідністю ініціювання особистісних розробок і впровадження інноваційних ідей у практику при проведенні всіх видів занять згідно з навчальними планами. Показано, що необхідність інноваційних упроваджень підвищує вимоги до викладачів і веде до необхідності підвищення творчої та розумової активності, щоб бути здатними створювати принципово нові ідеї, конструктивно мислити, швидко знаходити потрібну інформацію, приймати адекватні рішення.

При проведенні досліджень використано динамічний і статичний рівні методологічного аналізу. Авторами розглянуто творчі досягнення та проблеми, які вирішують викладачі, запроваджуючи компетентнісний підхід до формування змісту сучасної вищої освіти при підготовці фахівців на кафедрі торгівлі, готельно-ресторанної та митної справи. Спираючись на досвід, показано, що це важливо при читанні фахових дисциплін, у тому числі й митного спрямування.

Досліджено та сформовано перелік чинників, важливих для випускових кафедр, що унеможливають підняття якості вищої освіти без застосування інноваційних упроваджень в освітній процес. Підтверджено, що основним двигуном інноваційних нововведень є потік інформаційних технологій навчання на базі сучасних комп'ютерних технологій. Показано напрямки застосування програмних комплексів, які допомагають студентам швидко знаходити дані та заповнювати низку митних документів, відшукати нормативно-правову базу при розв'язанні питань вивчення якості митцю.

Доведено високий рівень пізнавальної діяльності студентів при проведенні консультацій із застосуванням комп'ютерних сервісів BigBlueButton, Google, платформи Moodle, а також «Онлайн конференцій» на платформах Meet, Zoom. При цьому відзначено, що важливим чинником є можливість демонстрації студентом рішення професійного фахового завдання на комп'ютері шляхом передачі зображення з екрану монітора замість веб-камери. Показано, що сутність проблеми повільного впровадження інноваційних процесів у деяких ЗВО відбувається через відрич викладача від виробничої сфери, що веде до професійної обмеженості та унеможливорює формування емпіричного характеру процесу викладання. Особливо це показано для дисциплін фахового напрямку та прикладного характеру.

Отже, можливості повноцінного застосування інновацій для якісної підготовки фахівців залежать насамперед від самих викладачів, які мають активізувати свій творчий потенціал, підвищувати обізнаність і практичну фахову підготовку, щоб бути здатними максимально наблизити реалії навчання студентів до майбутньої професійної діяльності на профільних підприємствах.

Ключові слова: інноваційні впровадження, творчий потенціал, викладач, студент, програмні сервіси, професійні завдання.